

מחודדין בפיר עיונים בפרשת השבוע גליליך תתקפ"ד במדבר

מתוך חיבתו. כל אחד יודע שאין ברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין, אם כן, מדוע הקב"ה חוזר ומונאן. יתר על כן, ניתן לשאול, בעניות דעתינו, ראינו במדבר שדווקא מי שנמנה בפרשת במדבר מבין עשרים לא זכה להכנס לארץ, אם כן, מה שחז"ל קבעו שדבר שיש בו מניין שולטת בו עין הרע, נראה כמו עניין אמיתי, חצוב בסלע. יתכן, שהקב"ה רוצה ללמדנו, מתוך חיבתו, חוזר ומונאן. והמניין עם מחציות השקל מכפרת ומונעת מגיפה. ואלו היו אמורים להכנס לארץ אם לא שיצרם תקפם ואיבדו את הכל. זה לא דומה לספירה שיואב עשה בימי דוד. והראיה, בני לוי שנמנו מבין חודש לא נגזרה עליהם הגזירה. ללמדנו, לא המניין ממית אלא החטא. שבת שלפני זמן מתן תורתנו אנחנו קוראים פרשת במדבר. לא רק כדי לומר שהקב"ה ממשיך לאהוב את כלל ישראל, אלא גם כתזכורת, מי שבאמת מעוניין לקבל את התורה חייב לשים את עצמו כמדבר, כפי שחז"ל למדנו, מה נחשב מדבר. בן אדם שמסתפק ולא רץ אחרי הבלי העולם, בן אדם שהוא עניו, מוכן להיות גם אסקופה נדרסת בעת הצורך, בן אדם שמוכן לשים בצד את כל החשבונות ולנסות להבין כל מילה של דברי תורה כפי שחז"ל נתנו לנו להבין. בלי דעות קדומות. להפקיר את כל המחשבות לכוון אותם לדעה של חז"ל. רק אדם כזה יקנה תורה. רק אדם כזה יזכה שהתורה תשכון אצלו. זאת עבודה קשה, הרי כל אחד ניחן בשכל, אדם קרוב אצל עצמו ובטוח ששכלו, שכל ישר וממילא הבנותיו ותבונותיו ומסקנותיו, הם הם דברי אלוקים חיים. לסברת הזולת, יש לו פחות סבלנות. במצב כזה, התורה ממנו והלאה. ממש כמו שהיה עם תלמידי רבי עקיבא. בא פרשת במדבר ומלמדנו ש"סביב המשכן יחנו", צריכים שכל העיניים יופנו לצד מחנה לוי שמשם תצא תורה. נכון, איש על מחנהו ואיש על דגלו, אבל בסוף בסוף, כולם חונים מסביב לתורה כדי לדעת אותה ולקיימה. ההפטרה של שבת לפני מתן תורה מלמדנו עד כמה הקב"ה מייקר אותנו. הוא מסיר את השם, לא עמי ולא רוחמה. הו יתב"ש שוב קורא לנו בני א-ל חי, הקב"ה ממתין שנסיר את שמות הבעלים מפנינו, לבטוח אך ורק בהשי"ת, שנחזור למצב של וארשתיך לי לעולם, כי אנחנו נדבק בעשיית צדק ומשפט אמיתיים על פי תורה ומשם ננהג בחסד וברחמים, ממילא יקויים בנו וארשתיך לי בצדק ובמשפט בחסד וברחמים, כל זה יקרה בזכות האמונה התמימה שהאמנו בהשי"ת לאורך כל הגלות, אזי נזכה ל"וידעת את ה'" בבניין בית המקדש השלישי עם ביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן ואמן.

איש על דגלו באותות לבית אבותם. מלינו נכמה מדרשים המגדילים מאל ענין הדגלים ודרשו עליהם פסוק ובסם אלהינו נדגול שנשעת מתן תורה ראו ישראל את המלאכים דגלים דגלים ונתאוו להיות דגלים כמותם ובפסוק מי זאת הנשקפה כמו שחר דרשו שהיו האומות מסתכלין במעלתן של ישראל והיו תמהים כו ואומרים

שְׂוִי שְׂוִי הַשְׂוִלְמִית הַדְּבָק בָּנוּ וְכֹחַ אֲלֻלָּנוּ וְנַעֲשֶׂה מִמֶּךָ דּוֹכָסִים וְהַגְמוּנִים וְיִשְׂרָאֵל מְשִׁיבִין מֵהַ תַּחֲזוּ בְּשׂוֹלְמִית כַּמְחוּלַת הַמַּחֲנִים ר"ל מֵהַ גְּדוּלָּה אֶתֶם נוֹתְנִים לָנוּ שְׂמַח גְּדוּלָּה אֶתֶם יִכְוִין לַתַּת לָנוּ כִּמוֹ שֶׁנָּתַן אֱלֹהֵינוּ דָּגֵל מַחֲנֵה יִהוּדָה מִזְרַחָה כּוֹ וְכָל מַשְׁכִּיל יִפְלֹא בְּעֵינָיו מֵהַ קוֹל הַמוֹלָה זֶה וּמִדּוּעַ קוֹל הַקְּרִיָּה הוֹמָה ע"ז וּמֵהַ יִקָּר וְגְדוּלָּה נַעֲשֶׂה בְּיִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר הִתְאַווּ לָהֶם כָּל כָּךְ: וְהַקְּרוֹב אֵלַי לֹמֵר בְּזֶה שְׁעִיקָר חֲשָׁקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא לַהֲרָאוֹת לְכָל הָעַמִּים כִּי שֶׁס' ה' נִקְרָא עֲלֵיהֶם וִירָאוּ מֵהֶם וְעַל יְדֵי זֶה יִשְׁאוּ דָּגֵל הַרומָמוֹת וְהַנִּלְחָוִן בְּכָל ד' רוּחוֹת הָעוֹלָם כִּי עַל יְדֵי שֶׁהֵם מְסוּבָּצִים בְּכָל ד' רוּחוֹת וְהַשְׁכִּינָה וְהַאֲרוֹן בְּאֲמֻלָּע תֵּל שֶׁהַכֵּל פּוֹנִין אֵלָיו יִרָאוּ כָּל הָעַמִּים כִּי יִלְכוּ בְּשֶׁס' ה' דְּבָרֵי הַבְּלִי יִקָּר, בָּאִים לַהֲרָאוֹת שְׂרָאשִׁיתָה שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל בַּמַּדְבָּר לֹא הִיתָה שָׁח "תַּעֲזוּ בִישִׁימוֹן דֶּרֶךְ", נִהְפּוֹךְ הוּא, זֶה הִיָּה זִמָּן שֶׁל רִצּוֹן וְשִׂאִיפָה לַהֲשִׁיג הַמַּעֲוֻלָּה שְׁבַמְעֻלוֹת. לֹא סִתַּם הַקְּדִימוֹ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע וְנִתְעַטְרוּ בַּעֲדֵי שְׂמִימִי. הֵם הָיוּ בַּמִּלְאכֵי הַשֶּׁרֶת וְהָיוּ בַּפִּסְגַּת הַחַיִּים. פִּסְקָה זֹהַמַּתֵּם. וְזֶה הָאוֹת אֲשֶׁר אֵלָיו יִישְׁקִירוּ עֵינֵי כָּל הַשְׂוִכְנִים בְּעִיגוֹל סְבִיב כְּאִמְרוֹ רִז"ל לַעֲתִיד יַעֲשֶׂה הַקֹּב"ה לְלִדְיָקִים מַחוּל בִּג"ע וְכַבּוּדוֹ יֵת בְּאֲמֻלָּע שְׁנֵאֲמַר וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכָם כִּי כָּל הַפְּנִיּוֹת שֶׁהַלְּדִיקִים פּוֹנִין הַכֵּל הוּא מוֹל פְּנֵי הַשְׁכִּינָה וְכֵן בַּעֲה"ז וְזֶה הָאוֹת הַדָּגֵל כִּי הוּא סִימָן הַנִּלְחָוִן בַּמִּלְחָמָה וְדָגֵל זֶה הוּא בְּשֶׁס' ה' כִּי לֹא בַּחֲרָבִים יִרָאוּ אֶרֶץ כִּי בְּשֶׁס' ה' וְכֵן הַמִּלְחָמִים ע"י שֶׁהֵם סוּבָּצִים כַּסָּא כַּבּוּדוֹ יֵת מוֹרָאִם עַל כָּל הַנִּמְלָאִים כַּמ"ס אִיוֹמָה כְּנִדְגָלוֹת כִּי ע"י סִיבּוּב זֶה תִּהְיֶה מוֹרָאִם עַל כָּל הָאוֹמוֹת כִּמוֹ הַמִּלְחָמִים שֶׁהַכֵּל יִרָאִים מֵהֶם וְעַל דָּגָלִים אֵלָיו הוֹבְטָה יַעֲקֹב שְׁנֵאֲמַר בּוֹ וּפְרָכָה יִמָּה ג' לְכָךְ נֵאֲמַר אִישׁ עַל דָּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת הָיוּ בְּאוֹתוֹת שֶׁמֶסֶר לָהֶם אֲבִיהֶם יַעֲקֹב כּוֹ כִּי בַּמִּרְאָה נִרְאָה אֵלָיו עֵינֵי הַדָּגָלִים בַּפִּסְקָה וּפְרָכָה יִמָּה וְגו' לְכָךְ מִתְחִיל הַמִּזְמוֹר יִשְׁגַּבֵּךְ שֶׁס' אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְגו' ע"ז אִמְרָה וְכַסֵּם אֱלֹהֵינוּ נִדְגוֹל לִישָׁא דָּגֵל הַרומָמוֹת וְהַנִּלְחָוִן בְּכָל ד' רוּחוֹת בְּשֶׁס' אֱלֹהֵינוּ לְכָךְ אִמְרוּ מֵהַ תַּחֲזוּ בְּשׂוֹלְמִית וְגו' כִּי נִלְחָוִן שְׁלָכֶם הוּא נִלְחָוִן אֲנוּשֵׁי וְכָל זֶה אִינוּ שׂוֹה לַמְחוּלַת הַמַּחֲנִים הַמּוֹרָה עַל נִלְחָוִן אֱלֹהֵי כִי הֵמָּה כָּרְעוּ וְנִפְּלוּ כִי הַדְּבָר בַּפִּסְקָה אִם מְנַלְחִים וְאִנְחָנוּ קָמְנוּ וְנִתְעוֹדֵד כִּי בּוֹדֵאֵי נוֹלְחִים כָּל הַלּוֹחֲמִים בְּשֶׁס' ה' וְעוֹד שֶׁהַעִיקָר חֲסֵר אֲלֻלִּים דֵּהִינּוּ מִרְאָה כַּבּוּד ה' הוּא הָאוֹת אֲשֶׁר אֵלָיו יִישְׁקִירוּ כָּל הַשְׂוִכְנִים סְבִיב הַמֶּרְכֵּז לְכָךְ נֵאֲמַר בְּאוֹתוֹת כְּדִי לִהְיוֹת לָהֶם הַשְׁכִּינָה אֹת אֲשֶׁר נִגְדוּ יִישְׁקִירוּ עַפְעַפִּיהֶם: הַבְּלִי יִקָּר, מֵאֲרִיךְ לַהֲסַבִּיר אֵיךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ אֲהוּבִים בְּאוֹתוֹ הַזִּמָּן. מִמֶּשׁ מוֹכְנִים לְגִאוּלָּה הַעֲתִידָה. מִמֶּשׁ לְמַצֵּב בְּזֶה צִיפָה יַעֲקֹב אֲבִינוּ. וְהִנֵּה מַעֲשֶׂה אֲבוֹת סִימָן לְבָנִים, בְּדִיוֹק אִזְ כֹּהֵם נִאֲסָפוּ יַחַד, נִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂבִינָה. כִּמוֹ בֵּן, כֹּהֵם, לְפָנֵי כְּשִׁלוּשֶׁת רַבְעִי שָׁנָה נִסְתַּלְקָה מֵהֶם שְׂבִינָה בְּגִין מַעֲשֶׂה הָעֵגֶל, הֵם קִיוּ שַׁע"י מַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן וְהַדָּגָלִים לַהֲמַשִּׁיךְ חֲזָרָה עַדִּי הַקּוֹדֶשׁ וּמַצֵּב שֶׁל גִּאוּלָּה שְׁלִימָה. מִשּׁוֹם מֵהַ, שֶׁלֹּא כַּדּוֹד הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר רָגְלוֹ הוֹלִיכֻהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ הֵם בַּחֲרוּ לַהֲתַאוּנֵן עַל רָגְלֵיהֶם. מִכֹּהֵם הַפִּסְדַּת הַמִּדְרָגוֹת. אֲבָל, חַיִּיבִים לְלַמּוֹד בְּלִי יִקָּר זֶה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּדִי לַדַּעַת עַל מֵהַ אֲנוּ מַצְפִּים וְלֹא יִכּוֹלִים בִּשְׂרָר וְדָם, אֲנוּשׁ קָרוֹץ מִחוּמָר לַהֲגִיעַ. וּמֵאִידֶךְ גִּיסָא הַרְמַב"ן מִפְּרֶשׁ אִישׁ עַל דָּגָלוֹ בְּאַתָּת. כָּל דָּגֵל יִהְיֶה לוֹ מִפֶּה כְּבוֹעָה תְּלוּיָה בּוֹ, כִּכְעוֹ שֶׁל זֶה לֹא כִכְעוֹ שֶׁל זֶה, כִּכְעוֹ כָּל אֶחָד כְּעִין אֲבָנוּ הַקְּבוּעָה בַּחֲשָׁן, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ כָּל אֶחָד מְכִיר אֶת דָּגָלוֹ, לְשׁוֹן רַש"י: וְכַתֵּב ר"א סִימָנִים הָיוּ בְּכָל דָּגֵל, וְהַדְּמוּנִים אִמְרוּ שֶׁהִיא בְּדָגֵל רִאוּבֵן לוֹרֶת אֶדָם וּמִלּוֹרִים עֲלָיו דּוֹדָאִים, וְכַדָּגֵל יִהוּדָה לוֹרֶת אֶרֶיָה כִּי בּוֹ הַמִּשְׁכָּל יַעֲקֹב, וְכַדָּגֵל אֶפְרַיִם לוֹרֶת שׂוֹר מִטְעַם כְּכּוֹר שׂוֹרוֹ, וְכַדָּגֵל דָּן לוֹרֶת נֶסֶר, עַד שִׁדְמוֹ לְכַרְבּוּסִים שֶׁרָאָה יַחֲזַקְאֵל הַנְּבִיא: וְהִיא אֵהֵל מוֹעֵד בְּתוֹךְ הָאֲמֻלָּע וּמַחֲנֵה הַלּוּיִם סְבִיבּוֹ בְּתוֹךְ הַמַּחֲנוֹת, כְּעֵינֵן שֶׁהוֹזְכַּר בַּפִּסְקָה יִלְרֶה, וְהִיכָל קוֹדֶשׁ מְכוּוֹן בְּאֲמֻלָּע: הַרְמַב"ן מְקַדֵּם לְפָרֶשׁ אֶת חֵלֶק הַטְּכֵנִי שֶׁל אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דָּגָלוֹ, אֵיךְ בִּשְׂרָר וְדָם יִזְהוּ אֶת מְקוֹם שְׂבַטֵּם. לְאַחַר פִּירוּט הַטְּכֵנִי, הֵבִיא אֶת פְּנִימִיּוֹת עֵינֵי הַדָּגָלִים, לַהֲבִינֵנוּ מִי שׂוֹבֵן הֵיכָן וּמִדּוּעַ דּוּקָא שׂוֹבֵן שֵׁם. וְהִנֵּה הַפְּאוֹת תַּחֲלָתָן מִן הַמִּזְרַח כַּמֶּלֶךְ הַשֶּׁמֶשׁ, וְאַחֲרָיו הַדְּרוֹם וְאַחֲרָיו הַמַּעֲרָב

ואחריו הלפון. ושמנו דגל יהודה במזרח, כי הוא נוסע בראשונה שהוא הנגיד, כמו ש' יהודה יעלה בתחלה, וראובן בדרום לכבוד הזכורה. והנה שני הדגלים הסמוכים היו ללאה עם זכור שפחתה הנולד על זכיה, ודגל אחד לבני רחל במערב, ודגל בני השפחות כלפון אחרונים: ועוד ראיתי במדרש, וכסס שברא הקב"ה ארבע רוחות בעולם כך סבב לכסאו ארבע חיות, ולמעלה מכלן כסא הכבוד, וכנגדן סדר הקב"ה הדגלים למטה. אמר לו מזרח שממנו יולא אור לעולם יהא כנגדו יהודה שהוא בעל מלכה, ועליו שבת ישכר שהוא בעל תורה, ועליו מטה זבולן שהוא בעל עשירות, כמה דכתיב זבולון לחוף ימים ישכון, כמו שנאמר כי שפע ימים ינקו, יסעו בראשונה כמו שנאמר ויעבר מלכס לפניס וה' בראשס: אור העולם תלוי באוצר החיים. אין חיים ללא תורה, אין חיים ללא מלכה, שאילולא מוראה איש את רעהו חיים בלעו. גם ללא פרנסה אין חיים, הרי עני נחשב כמת. ממילא, בראש ובראשונה, בבית המזרח של היהדות זה מלכות, תורה וממוץ. מימינס, דרוס, טללי זרכה וגשמי זרכה יולאין ממנו לעולם יהא כנגדו ראובן שהוא בעל תשובה, והתשובה מדה טובה ורחמי של הקב"ה באין לעולם זשעה שפושין תשובה, ועליו ג' שהוא בעל גבורה, ראובן בתשובה וג' בגבורה ושמעון באמצע לכפר עליו, וסנייס יסעו, שהתשובה היא סניה לתורה: כוח התשובה אשר מעניק לעולם חיים בצורת גשמי זרכה וטללי רצון, להמתיק הפירות. כוח התשובה ממתיקה את חיי התורה, כי אחרי שובי ניהמתי, ראיתי בנחמה, מרגישים את נופת צוף דבש אמריה. מערב, אולרות שלג ואולרות זרד וקור וחוס, וכנגדן אפרים ומנשה ובנימן, וסכינה לעולם במערב בגבול בנימן שנאמר לבנימן אמר ידיד ה' ישכון לבטח עליו, וסליסיס יסעו, נאה לתורה ולתשובה גבורה כדי שיתגבר אדם בתורה ויתגבר על ילרו: לפון, משס החשך יולא לעולם, וכנגדו שבת דן למה שהוא החשיך העולם בע"ז שעה ירבעס שנאמר ואת האחד נתן זדן, ועליו שבת אשר להאיר את החשך, שנאמר וטובל זשמן רגלו, ועליו שבת נפתלי שהוא בעל זרכה. לאחרונה יסעו, שכל מי שפועל ע"ז הולך לאחור ולא לפניס. ועוד דורסיס שס כנגד ארבע מחנות המלכסיס וכו' שס במדרש. היה הכל זחכמה וכבוד וגדולה לישראל, ולכך יזכיר הכתוב הכל זפרט: השכינה במערב לצד שבת דן. וזאת עלינו לדעת ששבת דן עברו בים סוף עם העבודה זרה שלהם. אם כן, יש לתמוה מדוע דווקא שם שורה שכינה. כי דן הוא המאסף לכל המחנות, כמו שיעקב אבינו ניבא במעמד של יחד שבטי ישראל, דן ידין עמו באחד שבטי ישראל. דווקא אצל שופט זה אשר הקב"ה סר מעליו, זכה לתפילת לישועתך קיויתי ה', הוא היחיד שזוכה לראשונה להזכרת שם ה'. לכן, הוא, ושבטו, למרות כל העבודה זרה זוכים לגילוי שכינה, זוכים לישועה. הוי אומר כאשר נביר ונדע שיש כח בתשובה אמיתית להתקבל, ממילא תפילתו של יעקב תתקבל בשלמותה. בהתאסף כל המחנות כאשר יקוייס בנו ואתם לאחד אחד בני ישראל (ביום שיתקע בשופר הגדול), היינו ממש נהי"ה מאוחדים ב"אחד" בהמלכת הקב"ה, ממילא יעשה אז מחול לצדיקים – עם ישראל, ממילא כל איש ואיש ממחנו יראה באצבעו ויאמר הנה אלוקינו זה קיוינו לו וישיענו, זה ה' קיוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.

